

Nr 748

Av fru **Nettelbrandt m. fl.**, om effektivare utnyttjande av väganslagen.

(Lika lydande med motion nr 602 i Första kammaren)

De ordinarie vägbyggnadsanslagen har under de tre senaste åren legat på oförändrad nivå, vilket innebär att de reella resurserna har minskat. I årets statsverksproposition föreslås oförändrade anslag även för nästa budgetår. Samtidigt har en mycket kraftig ökning av fordonsbeståndet och transportvolymen skett under senare år. Ytterligare ökning förväntas. En stor del av vägnätet är redan standardmässigt bristfällig. Den ökande trafikvolymen kommer att ställa ytterligare krav på vägnätets upprustning.

Då en höjning av vägbyggnadsanslagen till erforderlig nivå för närvarande betraktas som ogenomförbar återstår möjligheten att utnyttja de nuvarande anslagen på ett så effektivt sätt som möjligt och därigenom erhålla största möjliga vägbyggnadsvolym inom ramen för de knappa resurserna. Man kan knappast påstå att så är fallet för närvarande. En mycket stor del av vägbyggnandet sker i vägverkets regi och kommunernas egen regi utan att vara föremål för tillfredsställande konkurrens. Av den ordinarie statliga nybyggnadsverksamheten på vägsidan (vägar, broar och beläggningar) 1966 utfördes ca 42,5 % (216 milj. kr.) i vägverkets egen regi. Denna andel väntas öka under 1967 och 1968 då enligt vägverket bl. a. penningvärdeförsämringen medför att en allt större del av anslaget måste användas för att kunna bedriva egenregiproduktionen i oförändrad omfattning. Av vägunderhållet (512 milj. kr. 1966) utförs nästan allt i vägverkets egen regi. Drygt 5 900 arbetare sysselsattes under 1966. En betydande vägbyggnadsverksamhet har under senare år utförts som beredskapsarbeten. Även här har huvuddelen utförts i vägverkets egen regi (ca 80 % av 132 milj. kr. 1966). Av det kommunala vägbyggnandet sker ca 40 % (438 milj. kr. 1966) i egen regi.

Av ovanstående framgår således att huvuddelen av vägbyggnadsanslagen åtgår för byggande i vägverkets regi utan tillfredsställande konkurrens. Därmed saknas den grundläggande förutsättningen för att anslaget utnyttjas på effektivaste sätt. Vårt ekonomiska system bygger på principen att det gynnsammaste resultatet erhålles vid en fri konkurrens mellan olika företag och företagsformer. Det finns ingen anledning att undantaga vägbyggnandet från denna princip. Ett betydligt bättre utnytt-

jande av väganlagen skulle med all säkerhet erhållas om en större del av vägbyggandet blev föremål för den kostnadspress som konkurrensen medför. Detta skulle kunna ske dels genom att vägverket och kommunerna infordrar anbud från entreprenörer innan man beslutar om valet av utförandeform och dels genom att man utarbetar redovisningssystem som medger relevanta kostnadsjämförelser mellan olika utförandeformer.

En annan förutsättning för ett effektivare vägbyggande är att ett kontinuerligt utbud av projekt förekommer. Den nuvarande anslagsutvecklingen på vägsidan har medfört att några nya vägprojekt knappast kan påbörjas under 1968 och 1969 eftersom anslagen går åt till att fullfölja pågående projekt. Detta medför att en betydande produktionsapparat kommer att stå outnyttjad en stor del av perioden. Ytterligare en faktor som skulle bidra till effektivare vägbyggande är att projekten görs tillräckligt stora eller upphandlas i serie så att man kan bedriva en kontinuerlig produktion hela året. Man kan också söka nya upphandlingsformer som lägger större ansvar för produkten på producenten och som initierar ökat forsknings- och utvecklingsarbete inom de vägbyggande företagen. Sådana upphandlingsformer har som bekant utvecklats för bl. a. bostadsbyggandet (s. k. totalentreprenader).

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte giva till känna vad i motionen anförts angående möjligheterna till effektivare utnyttjande av väganlagen.

Stockholm den 26 januari 1968

Cecilia Nettelbrandt (fp)

Manne Ståhl (fp)

C.-G. Enskog (fp)

Eric Nelander (fp)

Sören Norrby (fp)

Daniel Wiklund (fp)
i Stockholm

Elias Jönsson (fp)
i Ingemarsgården